

RAASEPORIN KAUPUNGIN YMPÄRISTÖNSUOJELUN VALVONTASUUNNITELMA 2025–2028

Tehty ympäristönsuojelulain (527/2014) 168 §:n nojalla.
Esitetty lautakunnalle 1.10.2025, § 162.

Sisällysluettelo

Johdanto.....	4
Valvonnan toiminta-alueen ympäristöolosuhteet sekä pilaantumisen vaaraa aiheuttavat toiminnot.....	5
Pohjavesien tila.....	6
Valvonnan järjestäminen.....	8
Toimintojen ympäristöriskinarviointi ja valvontaluokat	9
Valvontaohjelman laatiminen ja valvontaohjelman toteutumisen arviointi	11
Lainkohtainen valvonta	11
Ympäristönsuojelulain valvonta	12
Luvanvaraiset, ilmoituksenvaraiset ja rekisteröidyt laitokset	12
Ympäristönsuojelulain ilmoitukset (YSL 118–120 §§).....	14
Määräykset pilaantumisen ehkäisemiseksi (YSL 180 §).....	14
Valvonta onnettomuus-, haitta- ja rikkomistilanteessa	15
Ympäristönsuojelumääräysten valvonta	15
Jätevesien valvonta viemäriverkostojen ulkopuolisilla alueilla (YSL luku 16).....	16
Jätelain valvonta	16
Jätteen ammattimainen kerääminen.....	17
Jätteen laitos- ja ammattimainen käsittely	17
Toiminta, jossa syntyy vaarallista jätettä	17
Jätteen kansainvälinen siirto	18
Jätehuoltomääräysten valvonta.....	18
Ympäristön epäsiisteys ja roskaantuminen.....	18
Kunnan vastuu roskaantuneen alueen siivoamisessa	19
Muun lainsäädännön mukainen valvonta	19
Maa-aineslaki.....	19
Lannan varastointi ja levittäminen	20
Kemikaalilain valvonta.....	20
Merenkulun ympäristönsuojelulaki	21
Ulkoilulaki.....	22
Vesihuoltolaki	22
Vesilaki	22
Maastoliikennelaki ja vesiliikennelaki.....	23
Luonnonsuojelulaki	23
Laki vieraslajeista aiheutuvien riskien hallinnasta.....	23
Rakennuslaki	24
Valvontamenettely onnettomuus-, haitta- ja luparikkomustilanteissa.....	24
Valvonnan organisointi ja resurssit.....	25
Viranomaisten välinen yhteistyö valvonnassa	25
Valvontasuunnitelman päivittäminen.....	27

Lyhenteet

YSL	Ympäristönsuojelulaki
PIMA	Pilaantunut maaperä
ELY-keskus	Elinkeino- liikenne ja ympäristökeskus (korvautuu 1.1.2026 uudella Lupa- ja valvontavirastolla)
SYKE	Suomen ympäristökeskus
TUKES	Turvallisuus- ja kemikaalivirasto

Valokuvat: Monica Österblad, Cynthia Moed-Ring.
Kansikuva: kivenlouhinta ja murskaus.

Johdanto

Ympäristövalvonnan tarkoitus yleisenä valvontaviranomaisena on varmistaa, että kunnassa noudatetaan ympäristöön liittyviä lakeja, asetuksia sekä viranomaisen antamia lupia ja määräyksiä. Tätä tehdään seuraamalla ihmisten ja yritysten toiminnan aiheuttamia ympäristövaikutuksia sekä valvomalla yleistä etua viranomaisen päätösvaltaan kuuluvan ympäristö- ja jätelainsäädännön mukaisesti. Valvontatoimenpiteet perustuvat aina lakeihin ja niiden nojalla annettuihin säännöksiin. Monessa asiassa kunnan valvontaviranomainen on ainoa päätösvaltainen viranomainen.

Ympäristönsuojelulain (YSL, 527/2014) 167 §:n mukaan valvontaviranomaisen on järjestettävä ympäristönsuojelulain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten valvonta niin, että se on laadukasta, säännöllistä ja tehokasta, ja niin, että se perustuu ympäristöriskien arviointiin. Valvontaviranomainen voi asettaa tehtävät tärkeysjärjestykseen, jos se on välttämätöntä tehtävien hoitamiseksi asianmukaisella tavalla.

Ympäristönsuojelulain (527/2014) 168 §:n mukaan kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen on laadittava alueelleen tämän lain mukaista säännöllistä valvontaa varten suunnitelma (valvontasuunnitelma).

Valvontasuunnitelman sisällöstä on säädetty ympäristönsuojelusta annetun valtioneuvoston asetuksen (713/2014) 28 §:ssä, määräaikaistarkastuksista ja riskinarvioinnista 29 §:ssä sekä valvontaohjelman laatimisesta 30 §:ssä.

Lakisääteinen valvontasuunnitelma koskee ympäristönsuojelulain ja sen nojalla annettujen säädösten ja määräysten valvontaa. Valvontasuunnitelma on tarkistettava säännöllisesti. Halutessaan ympäristönsuojeluviranomainen voi koota myös muiden säädösten mukaiset valvontatehtävänsä samaan suunnitelmaan; näin on tehty tässä, jotta voidaan esittää kattavampi kokonaisuus ympäristönsuojelun toimenkuvasta.

Valvontasuunnitelman lisäksi kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen on laadittava valvontaohjelma ympäristöluvanvaraisten ja rekisteröitävien toimintojen määräaikaistarkastuksista ja niiden muusta säännöllisestä valvonnasta. Valvontaohjelmaan kootaan tiedot valvottavista kohteista ja niihin kohdistettavista valvontatoimista. Valvontatiheys perustuu ympäristöriskiarviointiin. Valvontaohjelma on pidettävä ajan tasalla. Raaseporissa tämä on hoidettu taulukkona, joka päivitetään sekä vuositasolla että jatkuvasti työn edetessä.

Jätelain (646/2011) 124 § velvoittaa valvontaviranomaiset tarkastamaan määräajoin laitokset ja yritykset, joissa harjoitetaan jätteen laitos- tai ammattimaista käsittelyä, tai missä syntyy vaarallista jätettä, harjoitetaan jätteen ammattimaista kuljettamista tai keräystä, toimitaan jätteen välittäjänä tai toteutetaan jätteen kansainvälisiä siirtoja. Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen valvontavastuulla näistä tehtävistä on jätteen ammattimaisen keräyksen valvonta sekä jätteen laitos- tai ammattimainen käsittely niiltä osin kuin ne kuuluvat kunnan ympäristönsuojelulain mukaisiin valvottaviin kohteisiin. Vaarallista jätettä synnyttävien laitosten tai yritysten osalta valvontavastuu on jakamaton, joten

Taulukko 1. Raaseporin pinta-ala neliökilometreissä.

	Maa+vesi, km ²	Maa, km ²	Vesialue, km ²
Yhteensä	2 354	1 152	1 202
Kaupungin omistama	68	54	14
- josta luonnonsuojelualueet	5	3,8	0,9
-metsät		43,5	
Muu omistaja	2 287	1 098	1 189
Kansallispuistoa	55		
Lakisääteiset luonnonsuojelualueet	14		
-kaupungin omistamat	2,6		
Yksityismaiden luonnonsuojelualueet	91		
Pohjavesialueet	83,75		

Pilaantunutta maaperää (PIMA), epäily siitä, tai puhdistettua pilaantuneen maaperän kohdetta, löytyy Raaseporin alueella 271 kohteesta (11.8.2025; vuonna 2021 kohteita oli 249). ELY-keskus on toimivaltainen viranomainen PIMA-asioissa, ja heidän toimesta kohteet tallennetaan valtakunnalliseen ympäristösuojelun tietokantaan. Tietokantaan jää myös tiedot puhdistetuista kohteista, sen takia määrä kasvaa koko ajan.

Yleiset riskit. Pieniä ja keskisuuria yrityksiä/toimintoja, jotka eivät tarvitse ympäristölupaa, mutta joista arvioidaan olevan riski ympäristölle, on arvioitu olevan Raaseporissa noin 130. Tällaisia ei-luvanvaraisia toimintoja ovat muun muassa autokorjaamot, veneiden talvitelakat, satamat, pienet eläinsuojat, pienpuhdistamot jne. Tiedot ja rekisterit näistä toiminnoista ovat puutteelliset, ja niitä tarkennetaan käytettävissä olevien resurssien puitteissa. Pienistä ja keskisuurista yrityksistä myös iso osa sijaitsee tärkeällä pohjavesialueella, mikä lisää valvonnan tarvetta. Näiden yritysten tarkastusten suuntaamisessa hyödynnetään mm. Raaseporin pohjavesialueiden suojelusuunnitelmaa (Ramboll 2013).

Raaseporissa myös kiinteistöjen lämmitysöljysäiliöt on arvoitu riskiksi ympäristölle ja erityisesti pohjavedelle. Käytössä olevia öljysäiliöitä pohjavesialueella Raaseporissa oli noin 440 kpl vuonna 2012 (Ramboll 2013); uudempaa tietoa ei ole. Aika paljon öljysäiliöitä on viime vuosina poistettu käytöstä, kun lämmitysjärjestelmä on vaihdettu.

Pohjavesien tila

Pohjaveden likaantuminen on usein pitkäaikaista tai ihmisperspektiivistä katsottuna pysyvää. Riskien pienentämiseen voidaan vaikuttaa mm. luvituksella, valvonnalla ja tiedottamisella. Myös kaavoitus ja rakentamisen suunnittelu ovat avainasemassa uusien pohjavesiriskien välttämiseksi.

Raaseporin pohjavesivarat ovat keskittyneet ensimmäisen ja toisen Salpausselän reunamuodostumiin. Tärkeimmät vedenottamot sijaitsevat I Salpausselällä, kuten myös Karjaan ja Tammisaaren keskustaajamat. II Salpausselällä sijaitsevat Tenholan ja Bromarvin kirkonkylät.

Tärkeäksi luokitellut pohjavesialueet.

Raaseporin pohjavesivarat ovat väkimäärään nähden runsaat. Ominaista pohjavedelle on sen liikkuvuus: jos pohjaveteen pääsee haitta-aineita, ne voivat kulkeutua pitkälle ja päätyä vedenottamolle. Tätä varten on määritetty tärkeitä pohjaveden muodostumisalueita, joilla pitää noudattaa erityistä varovaisuutta.

Raaseporissa on 53 vedenhankinnan kannalta tärkeäksi luokiteltua pohjavesialuetta (viimeksi muutettu 2019). Niistä 20 aluetta ovat aktiivikäytössä (1 ja 1E -luokka), muut ovat varalla. Kaikkien kemiallinen tila (vedenlaatu) on hyvä. Pohjavesialueiden kokonaispinta-ala on noin 83,75 km² – noin 7 % Raaseporin pinta-alasta – ja varsinaisten muodostumisalueiden pinta-ala on 46 km². (Pisara-tietokanta 2025)

Riskit pohjavedelle. Merkittävä osa teollisuusalueista ja asutuksesta, sekä muu infrastruktuuri, kuten junaradat ja asema-alueet, sijoittuu tärkeille pohjavesialueille. Raaseporissa on myös runsaasti maa-ainesten ottoa, josta osa on Salpausselkien alueella. Liian syväälle menevä otto voi huonontaa pohjaveden laatua, kun suodattavia kerroksia häviää. Myös likaisten tai humuspitoisten maamassojen läjittäminen voi näkyä veden laadun alenemisena.

Vuoden 2013 pohjavesialueiden suojelusuunnitelmassa (Ramboll 2013) merkittävimmiksi luokka B:n riskikohteiksi, ja riskiluokituksen syyksi, on arvioitu:

- Karjaan pohjavesialue: öljysäiliöt sekä rautatieliikenne ja radanpito
- Björknäsän pohjavesialue: valtatie 25 sekä Tammet Oy:n metallialan tuotantolaitos
- Meltola-Mustion pohjavesialue: Revanssi Oy:n kierrätyslaitos (ent. Kuusakoski) ja Suomen Viljava Oy (torjunta-aineet)

Näissä kohteissa riskit lienevät edelleen samantasoisia.

Björknäsin VT 25:n syvennetyn alikulkutien rakentamisen jälkeen Tammet Oy:n pohjavedessä on havaittu v. 2021 alkaen hälyttävän korkeita kloridipitoisuuksia, jotka johtuvat siitä, että suodattava kerros tien kohdalla on ohennettu niin paljon, että tiesuola pääsee pohjaveteen. Kyseinen Björknäsin tieosuus on Uudenmaan ELY-keskuksen liikennevastuualueen pohjavesisuojaustarvekorissa riskiluokituksen (2024) mukaan neljännellä sijalla (21 kohdetta yhteensä), ja suunnitellaan parannettavaksi erillishankkeena.

Suomen ympäristökeskuksen Pisara-tietokannassa (2025) riskialueiksi ovat luokiteltu myös Ekerö (riski: VT 25), ja Brödtorpåsen (alueen riskitoiminnot: kauppapuutarha, vanha rautatiepölkkyvarasto).

Pilaantuneet alueet pohjavesialueilla. Haitta-aineita löytyy paikoin pohjavedestä ihmistoiminnan seurauksena. Mm. Karjaan ratapiha sijaitsee osittain pohjaveden muodostumisalueella, ja alueen maaperässä on todettu pilaantuneisuutta. 2020-luvulla tämä kohde on osittain saneerattu. Koko Raaseporin Veden alueella on 5 pohjavedenottamo suljettu vedenlaatuongelmien takia 1980- ja 90-luvulla (tiedot vesihuollon Veeti-tietojärjestelmästä).

Mahdollisesti pilaantuneet maa-alueet ovat mm. entisiä polttoainejakeluasemia, romuttamoita, autokorjaamoita, varikoita ja pesuloita, jotka ovat voineet aiheuttaa maaperän ja pohjaveden pilaantumista, mutta toiminnan lopettamisen jälkeen maaperää ei ole tutkittu. Mahdollisesti pilaantuneet maa-alueet pohjavesialueilla sijaitsevat pääasiassa Björknäsin, Karjaan ja Meltola-Mustion pohjavesialueilla.

Valvonnan järjestäminen

Ympäristönsuojelun valvonta jakautuu ennakkovalvontaan ja jälkivalvontaan.

Ennakkovalvontaan kuuluvat lupa-, ilmoitus- ja rekisteröintipäätökset, toiminnan ja viranomaisen välinen tiedonvaihto, sekä viranomaisen tarkastukset ennen aloittamista.

Jälkivalvontaan kuuluvat päätösten noudattamisen valvonta, päästöjen ja ympäristövaikutusten seuranta, tarkastukset ja valvontakäynnit, normivalvonta (esimerkiksi ympäristönsuojelumääräysten valvonta), haitasta kärsivien asianosaisten tekemien ilmoitusten selvittäminen sekä tarvittaessa hallintopakkeinojen käyttö.

Lainvastaisen tilanteen tultua ilmi asiaan puututaan ohjeistuksella ja neuvonnalla, huomautuksilla, kehoituksella ja tarvittaessa hallintopakolla. Tietyissä tilanteissa on tarpeen tehdä myös ilmoitus poliisille esitutkintaa varten. Tärkeä osa valvontaa on asioiden dokumentointi: valokuvaus, tarkastusmuistioden kirjoittaminen, saapuneiden tietojen kirjaaminen, tietojen tallentaminen ympäristövalvonnan tietojärjestelmiin ym.

Ennakkovalvonta ja varhainen puuttuminen on tehokkaampi resurssienkäyttö kuin ongelmien jälkeensä selvittäminen; olisi pyrittävä pitämään resurssit tasaisella tasolla, jotta tarkastusvälit eivät jäisi liian pitkiä.

Valvontasuunnitelma helpottaa valvontaviranomaisen työtehtävien organisointia ja antaa valvontatyölle systemaattiset toimintamallit erilaisissa tilanteissa. Ympäristönluvanvaraisten, ilmoitusvelvollisten ja rekisteröitävien toimintojen valvonta koostuu tarkastuksista, jotka jaetaan **suunnitelmallisiin määräaikaistarkastuksiin** ja muihin tarpeen mukaan tehtäviin tarkastuksiin, sekä vuosiraporttien ja tarkkailutulosten tarkastuksista. Muita tarkastuksia tehdään esimerkiksi toiminnasta tehdyn yleisöilmoituksen johdosta, onnettomuustilanteissa, ympäristölupahakemuksen tai rekisteröinti-ilmoituksen yhteydessä, tai jotta voidaan todeta jokin epäkohta korjatuksi.

Määräaikaistarkastukset toteutetaan tämän valvontasuunnitelman ja sen perusteella laaditun valvontaohjelman mukaisesti. Valvontaohjelma muodostuu laitoslueletelosta, joka sisältää toimialakohtaisen, riskinarviointiin perustuvan suunnitelman kalenterivuoden aikana tehtävistä tarkastuksista. Valvontaohjelmaa päivitetään vuosittain. Valvontaohjelman mukaiset kohteet tarkastetaan niille määritellyn valvontaluokan mukaan, ja ohjelman mukainen valvonta on maksullista.

Ympäristöriskien minimoimiseksi ja ympäristöhaittojen ennaltaehkäisemiseksi valvontaa on tarpeen ulottaa myös ei-luvanvaraisiin tai ilmoitusvelvollisiin toimintoihin, jotka saattavat vaarantaa vesistöjen, pohjaveden tai maaperän tilaa. Näiden toimintojen valvontaa voidaan toteuttaa resurssien puitteissa projektiluonteisesti vaihtuvin teemoin. Tällaisia teemoja voivat olla eläinsuojat, ruoppaukset tai autokorjaamot. Projektiluonteiset tarkastukset voivat myös rajoittua toimintoihin tietyllä alueella, kuten pohjavesi- tai ranta-alueella.

Tarkastuksesta sovitaan pääsääntöisesti toiminnanharjoittajan kanssa etukäteen, ja toiminnanharjoittajalle varataan mahdollisuus osallistua tarkastukseen. Määräaikaistarkastuksessa käydään läpi mm. toiminnan nykytilanne ja toimitilat piha-alueineen, toiminnan ympäristölupa ja sen ehtojen toteutuminen, näytteenottotuloksia ja muut toiminnanharjoittajan lupamääräysten edellyttämät selvitykset ja suunnitelmat sekä toiminnasta tehty yleisöilmoitukset. Tarkastuksesta laaditaan tarkastusmuistio, joka toimitetaan toiminnanharjoittajalle. Määräaikaistarkastuksessa havaittujen puutteiden seurantatarkastukset kuuluvat valvontaohjelman mukaiseen valvontaan. Valvontaa toteutetaan myös tarkastamalla ympäristöluvassa tai valtioneuvoston asetuksissa määrättyjä päästöjen tai ympäristövaikutusten tarkkailuraportteja, selvityksiä ja suunnitelmia sekä toiminnan vuosiraportteja. Raporttien tarkastamisesta voidaan myös periä maksu.

Olemassa olevia resursseja tulisi käyttää siten, että saavutetaan ympäristön kannalta paras lopputulos. Rajalliset resurssit edellyttävät usein tehtävien asettamista tärkeysjärjestykseen.

Toimintojen ympäristöriskinarviointi ja valvontaluokat

Ympäristölupavelvollisten ja rekisteröitävien laitosten määräaikaistarkastusten tiheys perustuu ympäristöriskinarviointiin. Valvontasuunnitelmassa ympäristönluvanvaraiset ja rekisteröivät toiminnot jaetaan valvontaluokkiin, joiden avulla tehdään varsinainen valvonnan aikataulutettu ohjelma. Otantamenettelyä ei käytetä.

Toiminnan aiheuttaman riskin on arvioitu koostuvan kolmesta eri osatekijästä: sijaintiriski, päästöriski/toiminnallinen riski ja toiminnan valvontahistoria. Sijaintiriskiin vaikuttaa, sijaitseeko toiminta jollakin ympäristön kannalta herkällä alueella tai läheisyydessä, tai asutuksen läheisyydessä.

Sijaintiriskit:

- pohjavesi
- pintavesi
- häiriintyvät/herkät kohteet
- taustatiedot

Päästöriskit/toimintariskit:

- toiminnan luonne ja laajuus
- tilat ja laitteet
- tuotantoon ja valmistukseen liittyvät tekijät
- tuotteeseen liittyvät tekijät
- kuljetukset ja varastointi
- omavalvonta, ympäristönsuojelun säädösten noudattaminen

Valvontahistoria:

- havainnot
- aiemmin havaitut puutteet ja riskit; onko korjattu

Laitokset ja toiminnot, joiden ympäristövaikutukset eli arvioitujen riskit ovat suurimmat, priorisoidaan valvonnassa korkeimmalle.

Toimintojen ympäristöriskit on tätä valvontasuunnitelmaa tehtäessä arvioitu toimialakohtaisesti. Laitoskohtainen arviointi voi muuttaa valvontaluokkaa; tämä arvio kirjataan valvontaohjelmaan.

Taulukko 2. YSL:n mukaiset määräaikaistarkastuskohteiden lukumäärät eri valvontaluokissa (tilanne 09/2025).

Valvonta-luokka	Määräaikaistarkastusten tiheys	Lukumäärä (osuus kaikista laitoksista %)	
1	Vähintään kerran kolmessa vuodessa	21	32 %
2	Vähintään kerran viidessä vuodessa	20	31 %
3	Vähintään kerran seitsemässä vuodessa	18	28 %
4	Vähintään kerran kymmenessä vuodessa	6	9 %
		65	

Jos toiminnassa esiintyy puutteita, lupaehtojen rikkomista tai jos vuosiraportointi on jätetty tekemättä tai on puutteellinen, suoritetaan ylimääräisiä tarkastuksia tapauskohtaisesti. Mikäli toiminta on uusi tai olemassa olevaa toimintaa muutetaan olennaisesti, on valvontaa syytä tihentää, kunnes toiminta täyttää lupaehdot tai muuten vakiintuu.

Valvonnan tavoitteena on laadukas ja tehokas valvonta, joka puuttuu epäkohtiin riittävän ajoissa. Tärkeintä on valvontavoimavarojen tasapuolinen suuntaaminen ympäristön kannalta tärkeimpiin tehtäviin.

Valvontaohjelman laatiminen ja valvontaohjelman toteutumisen arviointi

Valvontaohjelma muodostuu laitosluettelosta, jossa esitetään laitospohjaisesti kullekin vuodelle suunnitellut tarkastukset. Laitoksen tarkastustiheys perustuu edellisessä kappaleessa selostettuun riskinarviointiin sekä valvonnan käytettävissä olevaan resurssiin.

Kaikki valvontaohjelman kohteet on listattu erilliseen Excel-taulukkoon, josta löytyvät vähintään seuraavat tiedot kustakin kohteesta:

- toiminta, toiminnan nimi ja sijainti
- valvontaluokka
- ympäristöluvan antopäivä
- ympäristöluvan voimassaoloaika
- sijainti pohjavesialueella
- viimeisimmän valvontatarkastuksen päivämäärä
- seuraavan valvontatarkastuksen ajankohta (vuosi)

Valvontaohjelma laaditaan päivitettyjen laitostietojen ja riskinarvioinnin pohjalta ympäristövalvonnassa vuosittain, ja ympäristöpäällikkö hyväksyy sen ja valvoo sen toteutumista. Valvontaohjelmaa päivitetään kuitenkin jatkuvasti vuoden aikana sitä mukaa kuin siihen tulee valvottavia kohteita ja myös käytettävissä olevien valvonnan voimavarojen mukaan. Lopettaneet kohteet poistetaan. Suunnitellut tarkastukset saattavat siten muuttua päivitysten yhteydessä.

Ympäristö- ja rakennuslautakunnan ei tarvitse tehdä valvontaohjelmasta erillistä hyväksymispäätöstä. Valvontaohjelmasta ja edellisen vuoden toteumasta laaditaan vuosittain yhteenveto, joka viedään ympäristö- ja rakennuslautakunnalle tiedoksi (avainluvut talousarvioseurannassa). Tähän yhteenvetoon kerätään ainakin seuraavat tiedot:

- arvio tavoitteiden saavuttamisesta ja toteutuneiden tarkastuskäyntien lukumäärä
- muutokset valvonnan voimavaroissa ja valvontakohteiden määrässä
- arvio valvonnan riittävydestä ja kehittämistarpeista

Yksityiskohtaisen toimenpide- ja kohdeluettelon julkistaminen saattaa heikentää valvonnan tavoitteiden toteutumista, joten valvontaohjelma ei ole julkinen.

Lainkohtainen valvonta

Seuraavassa osiossa esitetään ympäristönsuojeluviranomaisen eri lakien valvontaa: periaatteet, tehtävät, priorisointi, ja valvontaan menevä aika.

Ympäristönsuojelulain valvonta

Luvanvaraiset, ilmoituksenvaraiset ja rekisteröidyt laitokset

Ympäristölupa tarvitaan toimintaan, josta säädetään ympäristönsuojelulain liitteessä yksi. Ympäristölupa on lisäksi oltava toimintaan, josta saattaa aiheutua vesistön pilaantumista, eikä kyse ole vesilain mukaisesta luvanvaraisesta hankkeesta, sellaisesta jätevesien johtamisesta, josta saattaa aiheutua ojan, lähteen tai noron pilaantumista, tai toiminnasta, josta saattaa ympäristölle aiheutua eräistä naapuruussuhteista annetun lain (26/1920) 17 §:n tarkoitettua kohtuutonta rasitusta. Myös tietyt muuten rekisteröitävät toiminnot ovat ympäristöluvanvaraisia, jos ne sijaitsevat pohjavesialueella.

Polttoainejakeluasemat, energiantuotantolaitokset, asfalttiasemat sekä lisäksi kemialliset pesulat ja laitokset, joissa käytetään orgaanisia liuottimia, ovat rekisteröitäviä toimintoja. Näistä säädetään ympäristönsuojelulain liitteessä 2.

Osa toiminnoista, jotka olivat ennen ympäristöluvanvaraisia, on 1.2.2019 lähtien siirretty uuteen ilmoituksenvaraiseen kategoriaan (YSL 115 a §), joka on hiukan kevennetty menettely (koskee uusia ilmoituksia; vanhat ympäristöluvut ovat voimassa, kunnes toiminnanharjoittaja hakee muutosta). Samoin jakeluasemat on 1.1.2020 lähtien pääasiassa rekisteröitävä, mikä rekisteröintivaiheessa on selvästi pienempi työ kuin ympäristöluvan myöntäminen, ja toiminnanharjoittajalle vähemmän seurantavaatimuksia, mutta valvonnan tarve pysyy samanlaisena.

Toimintojen ympäristölupakynnystä on myös useaan otteeseen korotettu, minkä takia toimijoita on pudonnut pois, mutta samalla valtiolta on siirtynyt kohteita kunnalle, joten valvontakohteiden nettomuutosta tätä kautta ei juuri ole.

Kivenlouhinta ja murskaus.

Ympäristöyksikön tarkastajat kirjaavat luvat, ilmoitukset ja rekisteröidyt toiminnot valtakunnalliseen ympäristönsuojelun tietojärjestelmään, ja ylläpitää niiden tiedot siellä. Raaseporissa kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen valvontavastuulle kuuluvia ympäristönluvanvaraisia tai rekisteröitäviä toimintoja on yhteensä 65, joista 41 on ympäristönluvanvaraisia, 3 ilmoituksenvaraisia, ja 21 rekisteröityjä (tilanne 13.8.2025).

Taulukko 3.

Valvottavat ympäristöluvanvaraiset laitokset (alajako perustuu YSL 27 §:n liitteeseen 1, taulukkoon 2)	Kohteiden määrä 2025	- joista pohjavesi- alueella	Kohteiden määrä 2020	- joista pohjavesi- alueella
Malmien tai mineraalien kaivaminen tai maaperän ainesten otto	7	1	7	1
Mineraalituotteiden valmistus	2	1	2	1
Eläinsuojat tai kalankasvatus	9	1	10	1
Liikenne	1		1	
Jätteiden ammattimainen tai laitosten käsittely sekä jätevesien käsittely	19		16	
Muu toiminta, ampumaradat, suihkupuhallusta, huvipuistot, krematoriot, lannoitetehtaat	3	1	2	1
Ympäristöluvanvaraiset yhteensä	41	4	38	4
Yleinen ilmoitusmenettely (YSL 10a luku ja liite 4)	Kohteiden määrä		Kohteiden määrä	
Ulkona sijaitseva, ampumarata, jolla on tarkoitettu ammuttavaksi enintään 10 000 laukausta vuodessa ja jossa ei ole haulikkoammuntaan tarkoitettua rataa.	2		2	
Panimo, jonka tuotantokapasiteetti on vähintään 250 000 mutta alle 5 miljoonaa litraa vuodessa ja enintään 300 000 litraa vuorokaudessa.	1			
Valvottavat rekisteröitävät toiminnot (alajako perustuu YSL 27 §:n liitteeseen 2)	Kohteiden määrä		Kohteiden määrä	
Energiantuotantolaitos, yhteenlaskettu polttoaineteho vähintään 5 MW, mutta alle 50 MW	2		1	
Asfalttiasema			1	
Nestemäisen polttoaineen jakeluasema, jonka polttoainesäiliöiden kokonaistilavuus on vähintään 10 m ³	19		16	
Rekisteröitävät toiminnot yhteensä	21		18	
Kaikki toiminnot yhteensä	65	4	58	4

Luvitettavista ja rekisteröitävistä toiminnoista lukumääräisesti eniten on jätteenkäsittelijöitä (19), joihin kuuluvat esim. romumetallinkeräys/käsittely ja maankaatopaikat, sekä jakeluasemia, mukaan lukien veneasemia (19).

Laitosten ja yritysten suunnitelmaan perustuvista määräaikaistarkastuksista ja muista valvontatoimista peritään maksu ympäristönsuojeluviranomaisen hyväksymän taksan mukaisesti.

Etelä-Suomen aluehallintoviraston ympäristölupakohteita on Raaseporissa 24 (valtion ympäristönsuojelun tietojärjestelmä 14.8.2025), joista suuri osa on joko jätteenkäsittelijöitä tai jätevedenpuhdistamoja. Näihin Uudenmaan ELY-keskuksen valvomiin kohteisiin kuuluu myös Raaseporin Energian Björknäsin lämpölaite, sekä muutama tehdas (Geberit, Tammet, Fiskars). Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen pyrkii osallistumaan näiden kohteiden määräaikaistarkastuksiin, ja näitä tarkastuksia on vuosittain arviolta yhdestä viiteen.

Ympäristönsuojelulain ilmoitukset (YSL 118–120 §§)

Erityisen häiritsevää melua tai tärinää aiheuttavasta tilapäisestä toiminnasta tai tapahtumasta on tehtävä ilmoitus kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle (YSL 118 §). Ilmoitukset koskevat pääasiassa tilapäistä murskausta, louhintaa, rakentamista tai ulkoilmatapahtumia (konsertit, moottoriurheilukilpailut jne.). Ympäristönsuojelu käsittelee vuosittain noin 15–25 meluilmoitusta. Tarkastuksia tehdään harvoin; konserteista pyydetään meluraportit, jos ne järjestetään tiheästi asutulla alueella.

Koeluonteisesta lyhytaikaisesta toiminnasta, jonka tarkoituksena on kokeilla uutta tekniikkaa, raaka- tai polttoainetta, valmistus- tai polttomenetelmää tai puhdistuslaitetta taikka käsitellä jätettä laitos- tai ammattimaisesti vaikutusten, käyttökelpoisuuden tai muun seikan selvittämiseksi, on tehtävä ilmoitus kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle (YSL 119 §). Ilmoituksista tehdään aina kirjallinen päätös. Ilmoitusten käsittelyyn liitetään tarkastus. Päätökseen voi sisältyä raportointivelvoitteita toiminnan tuloksista tai määräyksiä hankkeen ympäristövaikutuksien seurannasta. Tällaisia ilmoituksia tulee harvoin.

Määräykset pilaantumisen ehkäisemiseksi (YSL 180 §)

Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen voi antaa yksittäisiä määräyksiä pilaantumisen ehkäisemiseksi (YSL 180 §) muille kuin luvanvaraisille, ilmoituksenvaraisille tai rekisteröitäville toiminnoille.

Vuoden 2025 mennessä on annettu kolme tällaista määräystä: koskien kaukolämpölaite Bio 3:n hiukkaspäästöjä vuonna 2018 (toiminta käytännössä lopetettu v. 2025 alussa), lantala merenrannalla, ja parin Fiskars Oyj:n vuokrajuhltilojen musiikkimelua 2025. Vaasan hallinto-oikeus on myös päättänyt, että erään yrityksen proomusatamatukipisteen meluhaitat mm. pitäisi saada hallintaan yksittäisellä määräyksellä, mutta tämä päätös ei ole vielä lainvoimainen (08/2025).

Valvonta onnettomuus-, haitta- ja rikkomistilanteessa

Onnettomuuden, haitasta tehdyn ilmoituksen tai luvan noudattamatta jättämisen seurauksena toiminnasta voi aiheutua terveyshaittaa tai merkittävää muuta ympäristön pilaantumista tai sen vaaraa. Tällöin valvontaviranomaisen on tarkastettava toiminta tai selvítettävä asia muulla asianmukaisella tavalla. (YSL 169 §)

Äänenmittaus.

Näissä tilanteissa tarkastus tai muu asian selvittäminen tehdään tapauskohtaisen tilannearvion perusteella ja toimenpiteisiin ryhdytään tarvittaessa välittömästi.

Jos asia on pantu vireille kirjallisesti, ympäristö- ja rakennuslautakunta antaa asianosaiselle tarvittaessa valituskelpoinen päätös. Suulliset ja nimettömät ilmoitukset hoidetaan harkinnan mukaan. Joissain tapauksissa valvonnasta voi muodostua pitkäaikainen, jopa vuosia kestävä prosessi, varsinkin jos on tarpeen käyttää hallintopakkoa. Kuntalaisten vireille pantuja, 2024 kirjattuja asioita, jotka hoidettiin YSL:n tai jätelain nojalla, oli reilut 20 kpl, mutta sen lisäksi vanhempien asioiden käsittely jatkoi; ainakin kymmenisen asiaa. (YSL:iin ja jätelakiin kuuluvia asioita on vaikea erotella, ja menevät usein päällekkäin.)

Rikkomistilanteessa voi olla kyse myös luvanvaraisesta toiminnasta, jota harjoitetaan ilman ympäristölupaa. Tällöin ympäristönsuojeluviranomaisen on kehotettava toiminnanharjoittajaa hakemaan lupaa ja tarvittaessa keskeyttää toiminta luvanhakuprosessin ajaksi.

Ympäristönsuojelumääräysten valvonta

Ympäristönsuojelulain mukaan kunta voi antaa tämän lain täytäntöön panemiseksi tarpeellisia paikallisista olosuhteista johtuvia, kuntaa tai sen osaa koskevia yleisiä määräyksiä (YSL 202 §).

Raaseporin ympäristönsuojelumääräyksien ensimmäinen versio hyväksyttiin 2021; sen jälkeen on tehty muutama pieni korjaus, ja työmaavesiohje-lisäys. Määräyksiin sisältyy sääntöjä mm. melun-, pölyn- ja savuhaittojen hallinnasta, öljysäiliöistä, jätevesistä ja vesiensuojelusta, maalämpöjärjestelmistä ja pienistä eläinsuojista.

Ympäristönsuojeluviranomainen voi perustelluista syistä hyväksyä poikkeamisen määräyksistä. Vanhan käytöstä poistetun öljysäiliön jättäminen maahan on tähän asti ollut ainoa syy hakemukseen; 11 tällaista on käsitelty. (Jos vanha säiliö jätetään maahan, on olemassa riski, että ympäröivä maa joko on jo saastunut, tai että se saastuu, kun säiliö ruostuu, mutta jos esitetään riittävät todistukset siitä, ettei tällaista riskiä ole, säiliö voidaan jättää.)

Valvontatehtäviä syntyy myös ympäristönsuojelumääräyksiin liittyvien valitusten ja haittailmoitusten perusteella.

Jätevesien valvonta viemäriverkostojen ulkopuolisilla alueilla (YSL luku 16)

Hajajätevesiasetuksen voimaantulo 31.10.2019 toi myös työtehtäviä ympäristövalvontaan. Asutusjätevesien puutteellinen käsittely lisää riskiä pohja- ja pintavesien pilaantumiselle. Kunnallisten jätevesiviemäriverkostojen ulkopuolella on 18 % Raaseporin väestöstä eli 5 300 asukasta. Lisäksi vapaa-ajan asuntoja on yhteensä 6 400, joista lähes kaikki ovat viemäriverkostojen ulkopuolella (Raaseporin kaupungin vesihuollon kehittämissuunnitelma, Sweco Ympäristö Oy 2014). Karkeasti arvioiden siis noin 8 400 kiinteistöä on viemäriverkostojen ulkopuolella.

Hajajätevesien *käsittelyjärjestelmien* määrä Raaseporissa ei ole tiedossa. Tiedot ovat puutteelliset ja niitä kartoitetaan sisäiseen rekisteriin, käytettävissä olevien resurssien puitteissa. Kattavaan järjestelmälliseen valvontaan ei ole resursseja. Valvonta tehdään ilmiäntöjen ja valituksien seurauksena, ja jos resurssit riittävät, otantana riskialueilla. Herkät alueet (pohjavesialueet, rantavyöhykkeet) priorisoidaan. Tähän mennessä (25.8.2025) on kartoitettu 139 asunnon jätevesijärjestelmää. Puutteelliset järjestelmät kehoitetaan parantamaan. Kohteen valvonnasta voi muodostua pitkäaikainen, jopa vuosia kestävä ja runsaasti resursseja vievä prosessi.

Vanhat sakokaivot.

Kunnan toimivaltainen viranomainen voi hakemuksesta myöntää luvan poiketa perustason puhdistusvaatimuksista rannalla ja pohjavesialueella enintään viiden vuoden määräajaksi kerrallaan. Poikkeamishakemuksia tulee harvoin. Vuodesta 2020 eteenpäin (lain voimaantulon jälkeen) on käsitelty 26 hakemusta.

Jätevesijärjestelmien rakentamiseen liittyviä lausuntoja annetaan rakennusvalvontaviranomaiselle tarvittaessa, n. 5–10 kpl vuodessa.

Jätelain valvonta

Jätelain (JätL, 646/2011) 24 §:n mukaisia yleisiä valvontaviranomaisia ovat ELY-keskus sekä kunnan ympäristönsuojeluviranomainen. Lähtökohtaisesti valvontaviranomaisten toimivaltaa ei ole jaettu, mutta jätelaissa on erikseen säädetty joistakin tehtävistä, joissa toimivalta on vain nimetyllä valvontaviranomaisella. Vastuu jätteiden kuljetus- ja välitystoiminnan valvonnasta kuuluu ensisijaisesti ELY-keskukselle. Vaarallista jätettä synnyttävien laitosten tai yritysten osalta valvontavastuu on jakamaton.

Kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle kuuluva jätelain *yleinen valvonta* kohdistuu muun muassa jätehuoltoon liittymisen valvontaan, jätehuoltomääräysten valvontaan ja roskaantumisasioihin.

Jätelain perusteella kunnan ympäristönsuojeluviranomainen voi antaa ei-luvanvaraista toimintaa koskevan yksittäisen määräyksen (JätL 125 §) roskaantumisen ehkäisemiseksi tai jätehuollon asianmukaisuuden varmistamiseksi. Viranomaisen tehtäviin kuuluu myös valvoa, että yksittäistä määräystä noudatetaan ja että ympäristö saatetaan alkuperäiseen tilaan.

Jätteen ammattimainen kerääminen

Ammattimaista keräystoimintaa ovat mm. jätteiden aluekeräyspisteet. Raaseporissa jätehuoltorekisteriin merkittyjä toimijoita on kolme, ja näillä on yhteensä 401 aluekeräyspaikkaa.

Valvonnassa kiinnitetään huomiota jätteen vastaanottajan lupatilanteeseen sekä jätteiden siirtoihin. Näiden toimijoiden osalta tarkastuksilla on tarpeen selvittää keräystoiminnan asiallisuuden ja ympäristövaikutusten lisäksi myös jätteen toimittaminen käsiteltäväksi.

Valvonta perustuu tällä hetkellä kuntalaisilta tulleisiin ilmoituksiin.

Jätteen laitos- ja ammattimainen käsittely

Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen tarkastusvelvollisuus koskee sen valvomia ympäristöluvanvaraisia jätteen käsittelytoimintoja.

Laitosten valvonta suunnitellaan hyödyntäen soveltuvien osin ympäristösuojelulain mukaisen valvonnan riskinarviointiin käytettyä työkalua ja tarkkailutiheyksiä sekä ympäristönsuojelulain valvontaa koskevaa ohjeistusta. Valvonnasta laaditaan vuosittain tarkempi valvontaohjelma ympäristönsuojelulain mukaisen valvontaohjelman osana.

Toiminta, jossa syntyy vaarallista jätettä

Tarkastukset keskitetään toimintoihin, joissa muodostuu suuria määriä vaarallisia jätteitä tai joissa muodostuva vaarallinen jäte on ympäristön kannalta erityisen haitallista. Kohteet, joissa syntyvän vaarallisen jätteen määrä ja laatu ovat merkittäviä, ovat esimerkiksi moottoriajoneuvojen huolto ja korjaus, metalliteollisuus sekä koneiden ja laitteiden valmistus.

Valvonnan tarvetta arvioitaessa kiinnitetään huomiota sijaintiriskiin. Tarkastettavat kohteet priorisoidaan riskiperusteisesti (syntyvän jätteen määrä ja laatu, toiminnan sijaintipaikka,

aiheutuneet häiriöt, tehdyt haittailmoitukset, yms.). Valvonta on projektiluontoinen, tai perustuu kuntalaisilta tulleisiin ilmoituksiin tai omiin havaintoihin.

Jätteen kansainvälinen siirto

Jätteen kansainvälisiä siirtoja koskeva säännöllisen valvonnan velvoite on tullut voimaan 1.1.2016. Jätteiden kansainvälistä siirtoa voi liittyä esimerkiksi käytöstä poistettuihin lyijyakkuihin, sähkö- ja elektroniikkalaiteromuihin, romuajoneuvoihin ja niiden osiin. Havaitut keräyspaikat, joista jätettä viedään ulkomaille, tarkastetaan ja ilmoitetaan Suomen ympäristökeskukselle. Kunnan valvontaviranomaisen vastuulla on laatia riskinarviointiin perustuvat tarkastussuunnitelmat sellaisten kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen valvomiin kohteisiin kuuluvien laitosten ja yritysten tarkastuksista, joiden toimintaan liittyy tai voidaan perustellusti olettaa liittyvän jätteen kansainvälisiä siirtoja.

Valvontasuunnitelman mukaisissa muissa jätelain nojalla tehtävissä tarkastuksissa kiinnitetään huomiota laitosten toimintaan, jos aihetta on epäillä, että toimintaan liittyy jätteiden kansainvälistä siirtoa.

Raaseporissa ei ole kirjoitushetkellä tiedossa tällaisia kohteita.

Jätteen kansainvälisiä siirtoja valvotaan muun tarkastustoiminnan yhteydessä.

Jätehuoltomääräysten valvonta

Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen valvoo jätelain nojalla annettujen jätehuoltomääräysten noudattamista. Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen määrää tarvittaessa kiinteistön liittymään järjestettyyn jätteen, sakokaivolietteen tai umpikaivolietteen kuljetukseen, tai hankkimaan vaatimuksen mukaiset erilliskeräysastiat, ellei kiinteistö ole noudattanut jätehuoltoviranomaisen kehotusta. Tällaisia tapauksia ovat tulleet vuosittain vireille muutama. Niitä valvotaan myös ilmiantojen perusteella; mahdollisuuksia järjestälmälliseen valvontaan ei ole. Rekisterien ylläpito kuuluu jätehuoltoviranomaiselle.

Ympäristön epäsiisteys ja roskaantuminen

Roskaamisasiat tulevat yleensä viranomaisen tietoon haittailmoitusten perusteella. Tarkastus on usein tarpeellinen tilanteen selvittämiseksi. Kohteen valvonnasta voi muodostua pitkäaikainen, jopa vuosia kestävä ja runsaasti resursseja vievä prosessi.

Roskaantuneen alueen valvonnassa on aina otettava huomioon rajapinnat toisaalta rakennuslain mukaiseen rakennetun ympäristön valvontaan ja toisaalta ympäristönsuojelulain mukaiseen maaperän pilaantumiseen. Asian tehokkaan hoitamisen kannalta on olennaista, ettei useampi viranomainen käsittele samaa asiaa yhtäaikaaisesti. Tarvittaessa asia siirretään toimivaltaiselle viranomaiselle hoidettavaksi (rakennusvalvonta tai ELY-keskus).

Resurssipulan takia joudutaan toisinaan priorisoimaan kohteita. Vaarallista jätettä (esim. romuautot, elektroniikkaa tai öljytynnyrit), pohjavesialueet, ja suuria määriä jätettä hoidetaan ensisijaisesti.

Kaupungin mailla roskaantuneet alueet siivotaan metsä- tai puistoyksikön toimesta; ympäristöyksikköön tulleet vihjeet ohjataan sinne.

Jos tapaus on törkeä, tehdään tutkintapyyntö poliisille. Tutkintapyyntöön johtavia tapauksia on yleensä jokunen vuodessa.

Kunnan vastuu roskaantuneen alueen siivoamisessa

Mikäli roskaajaa ei saada selville ja siivoaminen on kohtuutonta kiinteistön omistajalle, on vastuu roskaantuneen alueen siivoamisesta viime kädessä kunnalla.

Kunnalle annettavasta roskaantuneen alueen siivoamisesta koskevasta määräyksestä päättää ELY-keskus. Asia laitetaan tarvittaessa ELY-keskukseen vireille rakennus- ja ympäristölautakunnan päätöksellä. Päätökseen kirjataan asian selvittämiseksi tehdyt toimenpiteet sekä lautakunnan näkemys kunnan siivousvelvollisuuden perusteista.

Muun lainsäädännön mukainen valvonta

Maa-aineslaki

Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen toimii maa-aineslain (555/1981) 7 ja 14 §§:n mukaisena lupa- ja valvontaviranomaisena, koskien kiven, soran, hiekan, saven ja mullan ottamista.

Maa-aineslain mukaiseen valvontatyöhön kuuluvat ottotoiminnan aloittamis- ja lopputarkastus. Vuosittain tehtävää valvontatyötä puolestaan ovat muut tarkastuskäynnit ja luvassa määriteltyjen vuosi- ja tarkkailuraporttien tarkastaminen. Maa-aineslain valvonnasta peritään vuosittainen valvontamaksu maa-ainestaksan mukaisesti. Valvontaa varten on laadittu erillinen valvontaohjelma. Raaseporissa on tällä hetkellä 14 valvontakohdetta, joista 7:llä on myös ympäristölupa. Käytäntö Suomessa on vuosittaiset tarkastukset, ja tähtäämme siihen.

Lannan varastointi ja levittäminen

Valtioneuvoston asetus eräiden maa- ja puutarhataloudesta peräisin olevien päästöjen rajoittamisesta, nk. nitraattiasetus, (1250/2014) koskee kaikkia eläinsuojia, ts. myös niitä, jotka eivät ole luvanvaraisia. Nitraattiasetuksen valvonta jää pääosin kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen vastuulle johtuen toimintojen paikallisuudesta. Valvontavastuu on myös Ruokavirastolla, joka valvoo asiakirjojen perusteella sekä otantaluontoisesti. Riskinä on muun muassa pintavesien pilaantuminen.

Lantaloita on arvioitu olevan Raaseporissa noin 90. Niitä on valvottu kattavasti viimeksi 2006–09. Sen jälkeen on tehty noin yksi tarkastus per vuosi, useimmiten valituksien johdosta, sellaisiin kohteisiin jotka eivät kuulu säännöllisen valvonnan piiriin (ympäristölupa, ilmoitusvelvolliset). Tiedot ja rekisteri näistä toiminnoista ovat puutteelliset ja niitä tarkennetaan käytettävissä olevien resurssien puitteissa.

Nitraattiasetuksen 9 §:n nojalla tehtäviä nk. lannan patterointi-ilmoituksia käsitellään vuosittain 5–10 kpl. Tämän lisäksi ympäristönsuojeluviranomainen käsittelee myös ilmoitukset lannan levittämisestä sallitun ajan ulkopuolella, n. 1–5 kpl vuodessa.

Kemikaalilain valvonta

Kemikaalilain (599/2013) valvontaviranomaisia ovat TUKES:n ja SYKE:n lisäksi mm. kunnan ympäristönsuojeluviranomainen ja valtion Lupa- ja valvontavirasto (ent. ELY-keskus).

Kemikaalilain 11 §:n mukaan valvontatehtäviin kuuluu kemikaalilain ja sen nojalla annettujen säädösten lisäksi valvoa

1) biosidiasetuksen (EU 528/2012) 17 artiklassa ja kemikaalilain 30 §:ssä tarkoitetussa hyväksymispäätöksessä biosidivalmisteen käytölle asetettujen ehtojen ja edellytysten noudattamista

2) POP-asetuksen (EY 1102/2008) aineen käyttöä koskevien 3 ja 4 artiklan noudattamista

3) REACH-asetuksen (EY 1907/2006) aineen käytön olosuhteita ja turvallisuustoimia koskevan 14 ja 37 artiklan, luvanvaraisten aineiden käyttöä koskevan VII osaston ja aineen rajoituksia koskevan 67 artiklan säännösten noudattamista; ympäristönsuojelulain mukaisessa ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavien toimintojen valvonnassa siltä osin, kun valvonta koskee toiminnanharjoittajan velvoitetta huolehtia ympäristöhaittojen ehkäisemisestä ja torjumisesta kemikaalin käytössä ja varastoinnissa;

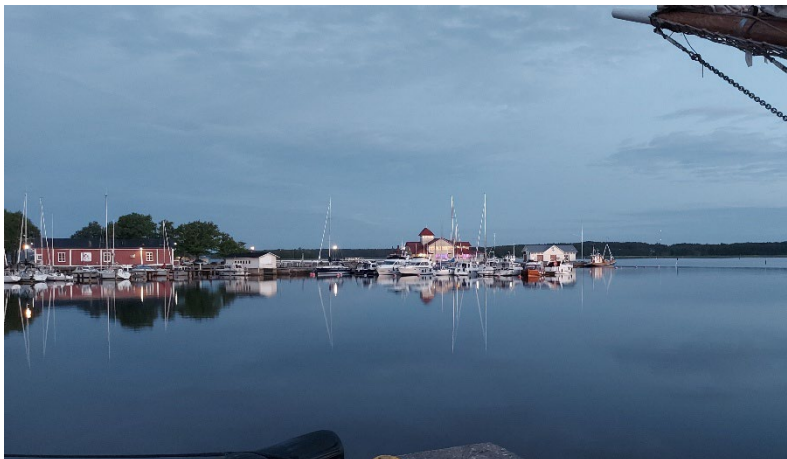
4) elohopea-asetuksen 7 artiklassa säädetyn elohopean, elohopeayhdisteiden ja elohopeaseosten käyttöä ja väliaikaista varastointia koskevien velvoitteiden noudattamista sekä 8 artiklassa säädetyn lisätyn elohopean ja elohopeayhdisteiden käyttöä ja 9 artiklassa säädetyn elohopean käyttöä koskevien kieltojen noudattamista.

Kemikaalilain valvonta toteutetaan ensisijaisesti ympäristönsuojelulain ja jätelain nojalla tehtävän valvonnan yhteydessä.

Merenkulun ympäristönsuojelulaki

Merenkulun ympäristönsuojelulain (MYSL, 1672/2009) mukaan kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen on valvottava huvivenesatamien jätehuoltoa ja huviveneistä peräisin olevien jätteiden vastaanottoa.

Huvivenesataman pitäjä on velvollinen ottamaan vastaan jätettä, jos satamassa on vähintään 25 venepaikkaa tai sen yhteydessä on vähintään 25 talvitelakointipaikkaa ja paikoista peritään maksu. Jos tietyt kriteerit täyttyvät, satamaa voidaan pitää rakenteiltaan ja palveluiltaan sekä käyttäjä- ja jättemääriltään vähäisenä paikkana tai alueena, minkä takia sataman ei tarvitse noudattaa MYSL:n jätehuoltovaatimuksia (MYSL:n 1. luvun 8 §).

Paikkojen minimimäärää laskettiin 50:sta 25:een 1.7.2021; jätteiden vastaanottojärjestelmiin sovellettiin siirtoaikaa 22.4.2022 asti. On huomion arvoista, että alle 25-paikkaisten satamiin pätevät kuitenkin yleisen jätelain vaatimukset jätehuollon järjestämisestä (646/2011, 28 ja 76 §§), joten jäteasiat voivat kuitenkin olla tarpeen.

Vapaa-ajan asuntojen jätteet kuuluvat jätelain, ei MYSL:n, piiriin.

Satamanpitäjän on laadittava sataman jätehuoltosuunnitelma aluksista peräisin olevien jätteiden jätehuollon järjestämisestä satamassa. Jätehuoltosuunnitelma merkitään valtion ympäristönsuojelun tietojärjestelmään.

Huvivenesatamat ja niiden jätehuoltovaatimukset käytiin läpi projektiluontoisesti v. 2022 aikana. Raaseporissa MYSL:n jätehuoltosäätelyn alle kuuluvien vähintään 25:n paikan huvivenesatamia on 19, ja 12 jätehuoltosuunnitelmaa on voitu hyväksyä. Hyväksymättömiä satamia ovat enimmäkseen kaupungin omat, jonka kanssa keskustelu riittävästä järjestämisen ja tiedottamisen tasosta jatkuu.

Pienvenesatamia jotka eivät kuulu MYSL:n piiriin, joko koon tai käyttötarkoituksen takia, löytyi 18 kpl.

Pienvenesatamien jätehuoltoa valvotaan muun valvonnan yhteydessä, ilmoituksien perusteella, ja piste- tai projektiluontoisesti; niitä priorisoidaan suhteellisen korkealle johtuen saastumisriskistä.

Ulkoilulaki

Kunnan ulkoilulain (606/1973) mukaisiin tehtäviin kuuluu ulkoilureittien suunnittelu, toteuttaminen ja ylläpito. Ympäristö- ja rakennuslautakunnalle kuuluu lähinnä osallistuminen suunnitteluprosessiin.

Ympäristö- ja rakennuslautakunta toimii myös hallintosäännön nojalla ulkoilulain tarkoittamana leirintäalueviranomaisena, joka valvoo leirintäalueita koskevien ulkoilulain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamista. Leirintäalueen perustamisesta on viimeistään kolme kuukautta ennen toiminnan aloittamista tehtävä kirjallinen ilmoitus leirintäalueviranomaiselle, joka voi antaa tarpeellisia määräyksiä lain antamissa rajoissa mm. estämään terveyshaittoja, luontovahinkoja, ympäristön pilaantumista tai roskaantumista, tai ympäristön viihtyisyyden vähenemistä.

Resurssien puutteesta johtuen tätä lakia ei ole Raaseporissa vielä valvottu; leirintäalueita ja vastaavia majoittumiseen tarkoitettuja alueita, joita löytyy useampia, ei ole rekisteröity eikä niitä ole myöskään kehoitettu tekemään ilmoitusta.

Vesihuoltolaki

Vesihuoltolain (119/2001) mukaisia valvontaviranomaisia toimialoillaan ovat ELY-keskus, kunnan terveydensuojeluviranomainen ja kunnan ympäristönsuojeluviranomainen. Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen valvoo, että vesihuoltolaitoksen hyväksytyllä toiminta-alueella oleva liittymisvelvollinen kiinteistö liitetään vesihuoltolaitoksen vesijohtoon ja viemäriin, sekä hulevesiviemäriin. Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen myöntää hakemuksesta toistaiseksi voimassa olevan tai määräaikaisen vapautuksen liittymisvelvollisuudesta siihen oikeutetuille. Vapautuspäätökseen liittyy valvontaa.

Näitä tapauksia on hoidettu muutama viimeisten viiden vuoden aikana. Tilanne voi lähiaikoina muuttua paljonkin, kun Raaseporin Vesi päivittää toiminta-alueitaan (niitä on viimeksi päivitetty 2009/2010).

Vesilaki

Vesilain (587/2011) mukaiseen valvontaan kuuluvat mm. vesistöjen rakentamiseen sekä pohja- ja pintaveden ottamiseen liittyvät tarkastukset sekä ojitusasiat.

Yleisimmät vesilakiin liittyvät käsiteltävät asiat ovat ruoppaukset, joille vesilain mukaista lupaa on haettava yli 500 m³ ruoppaukselle aluehallintovirastolta, ja pienimuotoisista ruoppauksista on ilmoitettava Uudenmaan ELY-keskukselle. Näistä kunnan ympäristönsuojeluviranomainen antaa tarvittaessa lausunnon.

Maalämpöjärjestelmien rakentamiseen voidaan myös tarvita vesilain mukaista lupaa aluehallintovirastolta; myös näistä annetaan tarvittaessa lausunto rakennusvalvonnalle.

Tarkastuksia tehdään tarpeen mukaan, 0–10 kpl vuodessa.

Maastoliikennelaki ja vesiliikennelaki

Ympäristönsuojeluviranomainen käsittelee maastoliikennelain (1710/1995) mukaiset luvat moottorikäyttöisillä ajoneuvoilla tapahtuvaan kilpailujen ja harjoitusten toistuvaan tai pysyvään järjestämiseen samassa maastossa. Suunnitelma moottorikelkkareiteistä on hyväksyttävä lautakunnassa. Tarkastuksia tehdään tarpeen mukaan.

Tällaisia tapauksia saattaa olla, mutta järjestäjien tietämys vaatimuksista on luultavasti puutteellinen, ja ympäristövalvonnalla ei ole ollut resursseja olla aktiivinen asiassa.

Vesiliikennelain (782/2019) mukaan ympäristönsuojeluviranomainen myöntää luvat moottoriajoneuvoja koskeviin harjoituksiin ja kilpailuihin. Tällaisia on viimeisen viiden vuoden aikana annettu yksi.

Luonnonsuojelulaki

Rakennus- ja ympäristölautakunta päättää hallintosäännön nojalla luonnonsuojelulain (1096/1996) tarkoittamat luonnonmuistomerkkien rauhoittamisesta ja rauhoituksen lakkauttamisesta.

Laki vieraslajeista aiheutuvien riskien hallinnasta

Tämä laki sisältää säännöksiä haitallisten vieraslajien tuonnin ja leviämisen haittojen ennalta ehkäisemiseksi.

Toimivaltaiset valvontaviranomaiset ovat ELY-keskus ja tulli, mutta rikkomuksen tai laiminlyönnin oikaisemiseksi (kuten määräämään kiinteistönhaltijan tai toimijan täyttämään velvollisuutensa) asian voi panna kirjallisesti vireille myös kunta tai kuntayhtymä, jonka toimialueella rikkomus tai laiminlyönti ilmenee tai jonka alueelle rikkomuksesta tai

Jättiputki ja jättipalsami.

laiminlyönnistä aiheutuvat vaikutukset voivat ulottua, sekä asiassa yleistä etua valvova viranomainen tai muu julkista hallintotehtävää hoitava. (1709/2015, 17 §)

Ympäristöyksikkö on, kuntien ympäristönsuojelun hallinnonlain nojalla (64/1986), pääasiassa toiminut neuvonantajana, tiedottajana ja torjunnan koordinoijana. Mahdollisuuksien mukaan tuetaan etenkin projekteja, jotka tähtäävät erityisen arvokkaiden luonnonkohteiden suojeluun, tai jolla on suuri merkitys viihtyvyyteen ja taloudellisiin arvoihin. Erityisesti kesäisin aika menee neuvontaan ja koordinointiin.

Rakennuslaki

Rakennus- ja ympäristölautakunta päättää hallintosäännön nojalla maisematyölupien osalta puunkaadoista (751/2023, 53 §). Työ on delegoitu puistoyksikölle.

Valvontamenettely onnettomuus-, haitta- ja luparikkomustilanteissa

Ympäristönsuojelulain 169 §:n mukaan valvontaviranomaisen on tarkastettava toiminta tai selvitettävä asia muulla asianmukaisella tavalla, jos onnettomuuden, haitasta tehdyn ilmoituksen, luvan noudattamatta jättämisen tai muun seikan vuoksi on aihetta olettaa, että toiminnasta aiheutuu terveyshaittaa tai merkittävää ympäristön pilaantumista tai sen vaaraa.

Jos samanaikaisesti on vireillä toimintaa koskeva lupa-asia, on tarkastus tai selvitys tehtävä mahdollisuuksien mukaan ennen lupa-asian ratkaisemista.

Näissä tilanteissa ja ympäristövahingon yhteydessä viranomaisen on selvitettävä mm. seuraavat asiat:

- tapahtumien syyt
- aiheutuneiden päästöjen määrä, laatu ja vaikutukset sekä toimet niiden torjumiseksi ja lieventämiseksi
- mille muille viranomaisille asiasta on ilmoitettu
- varmistettava tarvittavat jatkotoimet sekä toimet uusien vastaavien tilanteiden välttämiseksi
- dokumentoitava asia asianhallintajärjestelmään.

Laillisen tilan palauttamiseksi on käytettävissä useita erilaisia keinoja, kehotuksesta/neuvonnasta toiminnan keskeyttämiseen. Keinoa valittaessa on huomioitava hallinnon suhteellisuusperiaate sekä se, minkä asteisesta laittomasta tilanteesta on kyse. Mikäli toiminnanharjoittaja ei itse omaehtoisesti korjaa tilannetta, pyritään aluksi neuvottelemalla ja kehottamalla saattamaan tilanne säännösten tai luvan mukaiseksi. Mikäli neuvottelu ja yksi kehoitus eivät tuota toivottua tulosta ja johda laillisen tilan palauttamiseen, käynnistetään hallintopakkotoimenpiteet ja tehostetaan niitä uhkasakon, teettämisen tai keskeyttämisen uhalla.

Onnettomuus-, haitta- ja luparikkomustilanteiden perusteella arvioidaan lupamääräyksien riittävyyttä seuraavan määräaikaistarkastuksen yhteydessä, jos on kyse luvanvaraisesta toiminnasta.

Yleisöilmoitusten ja vihjeiden kautta viranomaisten tietoon voi tulla tärkeää tietoa laitosten ympäristölle aiheuttamista riskeistä. Tämän kautta saadut tiedot luvanvaraisesta toiminnasta ovat tärkeä osa valvontaa. Valituksissa esitetyt asiat on aina selvitettävä ja asioiden todenperäisyys tarkistettava, ennen kuin toiminnanharjoittajalta voidaan vaatia toimenpiteitä. Kaikki saapuneet valitukset ja haittailmoitukset kirjataan. Sähköpostiviestien asianmukaiseen arkistointiin on kiinnitettävä erityistä huomiota, jotta ne ovat myöhemminkin kaikkien viranhaltijoiden saatavissa. Tarvittaessa pitää pystyä selvittämään, onko asia tullut esille jo aiemmin. Yleisöilmoitukset (jotka tekee joku muu kuin asianosainen) arvioidaan tapauskohtaisesti, ja aiheettomat ilmoitukset voidaan jättää huomioimatta.

Valvonnan organisointi ja resurssit

Raaseporissa ympäristönsuojelulain valvontaviranomaisena toimii ympäristö- ja rakennuslautakunta. Tarkastusoikeus on delegoitu viranhaltijoille eli ympäristötarkastajille.

Raaseporin ympäristönsuojeluviranomaistehtävien hoitamiseen on käytettävissä henkilöstöresursseja 5,05 henkilötyövuotta (1 htv = 220 htpv). Siitä 1,0 htv on kanslisti, ja 0,25 htv puistoyksiköltä hoitaa rakennuslain mukaisia puunkaatoilupia; 3,8 htv on jaettu ympäristönsuojelun ja ympäristövalvonnan toimintoihin. Tästä suuri osa ajasta kuluu ns. ennakoivaan työhön, kuten lausuntojen ja neuvonnan antamiseen ja muun ympäristön tilan seurantaan.

Ympäristövalvonnalla on viranhaltijaresurssia varsinaista valvontatyötä varten käytettävissä noin 2,0 htv. Valvontasuunnitelmassa esitettyjen ennalta suunniteltujen määräaikaistarkastusten tekemiseen ja luvanvaraisten sekä rekisteröityjen toimijoiden seurantaan on käytettävissä noin 1,0–1,2 htv.

Valvontasuunnitelman toteutuminen esitetyllä tavalla edellyttää resurssien ajallista saatavuutta varsinaisten tarkastusten lisäksi myös esivalmisteluihin ja tarkastuksen jälkeiset työt, kuten mahdollisten toimenpidekehotusten ja muiden selvitystöiden toteuttamiseen.

Kuten yllä on yritetty havainnollistaa, resurssit eivät riitä, tarkankaan priorisoinnin jälkeen, kaikkien lakisääteisten tehtävien hoitamiseen edes minimitasolle. Ennaltaehkäisevä valvonta olisi kustannustehokkaampi kuin haitan korjaaminen jälkeenpäin.

Viranomaisten välinen yhteistyö valvonnassa

Raaseporin kaupungin ympäristönsuojeluviranomainen vastaa yhdessä Uudenmaan ELY-keskuksen (→ 1.1.2026 Lupa ja valvontaviranomainen) kanssa ympäristönsuojelulain ja muiden sen toimivaltaan kuuluvien lakien valvonnasta Raaseporissa.

Yhteistyötä ympäristövalvonnassa tehdään osallistumalla **ELY-keskuksen ympäristönsuojeluyksikön** tarkastuskäynneille. ELY:n valvontakohteita koskevat vuosi- yms. raportit pyritään käymään läpi. Tarvittaessa esimerkiksi joissakin haittailmoitustilanteissa tai onnettomuustilanteissa tehdään tarkastus- ja valvontakäyntejä ELY-keskuksen puolesta. ELY:n valvomien laitoksien koskevat yleisöilmoitukset välitetään laitoksen vastuuvalljoille. Ilmoitusten tekijöille myös annetaan yleistä neuvontaa asian

hoitamisessa. ELY-keskuksen valvomien laitosten lupahakemusten lausuntojen valmistelussa voidaan myös tehdä yhteistyötä.

Yhteistyötä ELY-keskuksen kanssa tehdään lisäksi pilaantuneen maaperän kohteissa, onnettomuustapauksissa, ympäristörikosasioissa ja koulutuksissa. ELY-keskuksesta saa myös asiantuntija-apua lainsäädäntöön ja erityisaloihin liittyen. ELY-keskuksessa on syvällisempää tietoa esim. pohjavesistä, ja suoraa pääsyä tiettyihin tietokantoihin.

Pelastuslaitos pyytää tarvittaessa asiantuntija-apua onnettomuuksissa, joista voi aiheutua ympäristön pilaantumista. Pelastuslaitos ilmoittaa myös vähäisemmistä tapauksista ympäristövalvontaan, jotta voidaan arvioida tehtyjen toimenpiteiden riittävyys ja tarvittavat jälkiseurantatoimenpiteet. Pelastuslaitoksen kanssa pidetään alueellisesti yhdessä muiden Länsi-Uudenmaan ympäristönsuojeluviranomaisten kanssa yhteistyöpalaveri noin kerran vuodessa. Pelastuslaitokselta pyydetään lausuntoa ympäristölupahakemukseen lähinnä, jos toiminnassa käsitellään tai varastoidaan polttoaineita tai muita vaarallisia kemikaaleja.

Poliisin kanssa tehdään yhteistyötä sekä paikallisesti Raaseporin poliisiaseman kanssa että alueellisesti yhdessä muiden Länsi-Uudenmaan ympäristönsuojeluviranomaisten, Länsi-Uudenmaan poliisilaitoksen (Espoon talousrikosyksikkö), Uudenmaan ELY-keskuksen sekä syyttäjänviraston kanssa. Yhteistyöpalavereja, joissa käydään läpi mm. tutkinnassa olevia tapauksia ja ympäristörikosten tutkintaprosessia, pidetään noin kerran vuodessa. Pidetään myös yhteyttä erilaisissa meluun liittyvissä asioissa.

Yhteistyötä **rakennusvalvonnan** kanssa tehdään lähes päivittäin erilaisten valvonta-asioiden yhteydessä liittyen mm. epäsiisteihin kiinteistöihin, energiavarastoihin, maalämpökaivoihin ja haja-asutusalueiden jätevesijärjestelmiin. Tarvittaessa annetaan ja pyydetään lausuntoja ympäristölupa- ja rakennuslupa-asioissa.

Ympäristöterveysvalvonnan (terveystarkastajat; Eteläkärjen ympäristöterveys) kanssa tehdään yhteistyötä valvonta-asioissa, joihin liittyy terveyshaittaa kuten mm. savuhaittoja ja talousveden laatu, häiritsevää melua, sekä haittaeläimiin liittyvissä valvonta-asioissa. Ympäristölupahakemuksista on toistaiseksi aina pyydetty lausunto ympäristöterveysvalvonnalta.

Muita yhteistyötahoja ovat mm. kaupungin jätehuoltoviranomainen, maaseutuviranomaiset, työsuojeluviranomaiset ja lähialueen kuntien ympäristönsuojeluviranomaiset. Yhteistyötä tehdään tapauskohtaisesti, ja eri yhteistyötahojen kanssa pidetään määräajoin myös yhteistyökokouksia, joissa sovitaan yhteisistä linjauksista.

Valvontasuunnitelman päivittäminen

Valvontasuunnitelmaa on tarkoitus päivittää vähintään 4 vuoden välein ympäristö- ja rakennuslautakunnan toimikauden alkupuolella. Jos lainsäädännön muutokset aiheuttavat tarvetta valvontasuunnitelman tarkastamiseen, sitä voidaan päivittää useammin. Valvontasuunnitelma laaditaan ympäristövalvonnassa, ja se viedään ympäristö- ja rakennuslautakunnalle nähtäväksi.